

*Robert Graat over De Groene
Metropool en Nationale
Groencompetitie:*

'LEG ALS EERSTE
EEN PLANK OVER
DE SLOOT,
DAN VOLGEN
ANDEREN OOK'

TEKST MARTIN ZUITHOF
BEELD STAATSBOSBEHEER

Met het programma Groene Metropool wil Staatsbosbeheer bijdragen aan een groene omgeving in en rond de steden. Vanaf 2018 is dit uitgangspunt ook onderdeel van de verkiezing van de groenste stad en dorp van Nederland. Welke resultaten zijn er inmiddels geboekt met het programma? En welke rol speelt Staatsbosbeheer in de Nationale Groencompetitie van Entente Florale?

Robert Graat werkt aan het programma Groene Metropool van Staatsbosbeheer. Deze organisatie draagt zorg voor 260.000 hectare natuur- en recreatiegebieden. 'Dat wil zeggen dat we natuur en landschap beschermen, tegelijk zorgen we dat iedereen ervan kan genieten én dat we producten benutten die de natuur en het landschap voortbrengen. Veel gebieden van Staatsbosbeheer liggen in of vlak bij de stad. Met het programma Groene Metropool zetten we ons in om het groen in en om de stad zo te beheren dat het bijdraagt aan een prettig woon- en vestigingsklimaat.'

Groene nutsvoorziening

Nederland kent meerdere stedelijke netwerken. Dat zijn niet alleen de metropoolregio's in de Randstad, maar ook Parkstad Limburg, Arnhem-Nijmegen, regio Eindhoven en de Twentse steden. 'We proberen om samen met steden, provincies, maatschappelijke organisaties en bedrijven te werken aan een stevig groenblauw netwerk: een structuur die de parken binnen de stad verbindt met de natuurgebieden en het landschap buiten de stad. Je kunt dit groenblauwe netwerk beschouwen als een groene nutsvoorziening, die zorgt dat mensen zich prettig voelen, dat ze zich kunnen ontspannen, kunnen sporten en bewegen en die bijdraagt aan de gezondheid. Het groene netwerk kan bovendien helpen om klimaateffecten op te vangen, zoals het bergen van regenwater, hittestress te minderen en de vastgoedwaarde te verhogen.'

Robert Graat in de Brettzone, de schakel tussen het Amsterdamse Westerpark en recreatiegebied Spaarnwoude; een mooi voorbeeld van een stad-land verbinding in verschillende tinten groen; natuur, kantoorpark, volkstuinten en sportvoorzieningen (foto: Staatsbosbeheer)

Staatsbosbeheer wil partner zijn in de ontwikkeling van een dergelijk groenblauw netwerk. 'Met inspirerende voorbeelden en praktische beheerervaring kunnen we meehelpen om een fijne woon- en werkomgeving te maken'

Nationale Groencompetitie

Vanuit die rol wordt Staatsbosbeheer ook partner in de Nationale Groencompetitie, die georganiseerd wordt door Entente Florale Nederland en Vereniging Stadswerk Nederland. 'We helpen de jury bij het beoordelen van de kwaliteiten van groen, vanuit het perspectief van de stad-landverbindingen, woonomgeving, gezondheid en natuur', vertelt Graat. Bovendien wordt vanaf 2018 een speciaal certificaat uitgereikt aan de gemeente die zich in de competitie onderscheidt op het gebied van de Groene Metropool. 'Het idee hierach-

ter is dat we gemeenten in het zonnetje zetten die praktisch en innovatief invulling geven aan de Groene Metropool-gedachte. Daarbij willen we zorgen dat de ervaring die in de winnende gemeente is opgedaan, ook gedeeld kan worden met partijen uit andere stedelijke netwerken.'

'Als je de steden neemt die de afgelopen jaren meedongen naar de titel groenste stad van Nederland, dan zaten daar heel mooie voorbeelden tussen. Denk aan gemeenten met een eigen visie zoals Capelle aan den IJssel, of 'new towns' als Almere. Het zijn niet altijd de voor de hand liggende voorbeelden. Steden die een enorme groei doormaken staan steeds voor de vraag hoe ze aantrekkelijk blijven. Kijk naar wat Almere doet om zijn relatie met de stadsbossen en Oostvaardersplassen vorm te geven.'

Jaap Toet (GGD Utrecht): 'Verbinding van stedelijk groen met buitengebied steeds belangrijker'

Jaap Toet is voorzitter van de werkgroep 'Groen, water en gezondheid' van GGD GHOR Nederland en lid van de jury van Entente Florale. Toet is bij de gemeente Utrecht adviseur Gezonde Leefomgeving. Hij is verheugd dat Staatsbosbeheer meedoet aan de Nationale Groencompetitie. 'Er zijn gesprekken gevoerd om de doelstellingen van de Groencompetitie te vervlechten met die van het programma Groene Metropool. GGD'en in allerlei gemeenten vinden in Staatsbosbeheer een natuurlijke partner. Hier in Utrecht werken we bijvoorbeeld samen rond het Noorderpark. Utrecht wil groeien van 350.000 naar 400.000 inwoners. De druk op het groen in de stad wordt zo wel groter. Dan wordt de verbinding van het stedelijk groen met het buitengebied ook belangrijker. Het is goed om te werken aan de missie links in de groenblauwe netwerken.'

»

Een loopbrug verbindt de Waalkade met natuurgebied de Stadswaard bij Nijmegen (foto: Staatsbosbeheer | T. van Heerde)

Groen en vestigingsklimaat

De bewijzen dat groen het vestigingsklimaat positief beïnvloedt stapelen zich op, betoogt Robert Graat. 'De kenniseconomie volgt het talent. Hoogopgeleide professionals wonen graag in steden waar het leven goed is en daar draagt groen ook aan bij. Succesvolle metropoolregio's zoals Londen investeren daarom in hun groenstructuur en profileren zich er mee.'

Goed voorbeeld: Nationaal Park Hollandse Duinen

Robert Graat: 'In Zuid-Holland is Staatsbosbeheer partner in het Nationaal Park Hollandse Duinen. Een bijzonder project, waarin ruim dertig partijen samenwerken om duinen, buitenplaatsen en polders tot een geheel te smeden en met het stedelijk gebied te verbinden. De gemeente Den Haag werkt nu met Staatsbosbeheer aan de ontwikkeling van het Haagse Bos als groene stadsentree. Binnenkort loop je daar vanuit het Centraal Station zo het Nationaal Park binnen. Vanuit het gedachtengoed van de Groene Metropool breng je stad en de natuur bij elkaar en tegelijk werk je er ook aan dat de natuur een geheel wordt.'

Inwoners van Noord-Holland spraken zich in recent onderzoek ondubbelzinnig uit. Zij vinden aanwezigheid van groen, rust en ruimte het meest bepalend voor hun woongenot. Vorig jaar deed Staatsbosbeheer, met de provincie Noord-Holland en andere terreinbeheerders, ook een bezoekersonderzoek naar het gebruik van en de waardering voor natuur- en recreatiegebieden in de Metropoolregio Amsterdam. Daarbij werden 47 gebieden onderzocht, uiteenlopend van het Vondelpark tot de Nationale Parken in de duinen. In 2016 werden deze gebieden 64 miljoen keer bezocht. Ruim 85 procent van de bezoekers komt uit de Metropoolregio zelf.

Robert Graat: 'Mensen willen graag dicht bij huis een frisse neus halen en doen dat samen met anderen. Sommigen zoeken reuring en anderen rust. De diversiteit in stadsparken, natuur- en recreatiegebieden wordt door de inwoners bewust benut om op verschillende manieren te recreëren. Bezoekers zijn over het algemeen dik tevreden: zij waarderen de gebieden gemiddeld met een 7,8.'

De Metropoolregio Amsterdam groeit en blijft voorlopig groeien. 'Komende 10 jaar worden alleen al binnen de Amsterdamse stadsgrenzen

Goed voorbeeld: Vergroening langs de Waalkade in Nijmegen

Robert Graat: 'De Stadswaard bij Nijmegen is een van de uiterwaarden langs de Waal. Anders dan de naam doet vermoeden was de Stadswaard moeilijk bereikbaar vanuit Nijmegen, tot een brug werd aangelegd door de gemeente en Staatsbosbeheer het gebied geschikt maakte voor wandelaars en andere recreanten. Inmiddels is de gemeente begonnen om aan de stadskant de Waalkade te vergroenen en autoluw te maken. Straks kun je vanuit het centrum door een parkachtige omgeving de uiterwaarden inlopen. Het proces begon met het slaan van een brug, als een eerste plank over de sloot. Door vervolgens de natuur de stad in te trekken heeft Nijmegen weer een gezicht aan de rivier gekregen.'

ten minste 70.000 woningen gebouwd. De druk op de groene ruimte in de stad zal toenemen. De verdichting zal veel in de vorm van hoogbouw worden gerealiseerd. Dat maakt dat nog meer mensen op de parken en ander openbaar groen rond de stad zijn aangewezen.' Het beheer en de inrichting van de bestaande parken en groengebieden is daar nog niet op afgestemd. Ook in andere stedelijke netwerken is het de kunst om de kwaliteit van de leefomgeving met de inwoners mee te laten groeien.

Verbindingen in de stad

Het programma Groene Metropool redeneert vanuit de stad en de behoeften van burgers. Het idee is dan ook dat het groenblauwe netwerk vanuit de woonomgeving drempelloos doorloopt tot in de groene gebieden buiten de stad. Behalve het wijkgroen en stadsparken, kunnen ook volkstuinen, bedrijventerreinen of sportvoorzieningen schakels in het netwerk zijn. Zo kunnen verbindingen door de stad worden gerealiseerd die aantrekkelijke zijn voor wandelaars, fietsers en sporters. Tegelijk is het ook nuttig voor de biodiversiteit en de ecologische verbindingen van de stad.

Staatsbosbeheer nodigt ook zorgorganisaties uit om gebruik te maken van het groene areaal bij de stad. 'De samenwerking met de Amsterdamse instelling Cordaan is daar een mooi voorbeeld van. Cordaan runt een zorgboerderij in het Diemberbos. Het is een locatie waar intensieve zorg wordt verleend en daarnaast is het een leerwerkplek voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Het is een prachtig project. Vergelijkbare initiatieven starten ook in Zuid-Holland, bijvoorbeeld met Stroomopwaarts in de regio Vlaardingen, Maassluis en Schiedam.'

De ontwikkeling van groene netwerken slaagt alleen door samenwerking met partijen als gemeenten, provincies, Rijkswaterstaat, waterschappen. 'Als je uitlegt dat het concept Groene Metropool gaat over het welzijn van de inwoners, heb je een gesprek. Door over grenzen van werkvelden heen te kijken, ontstaat de basis voor samenwerking.' Graat ziet het bewustzijn rond het groen, milieu en klimaat groeien. 'Er is veel onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van groen. Kinderen die in een groene omgeving opgroeien, hebben minder last van ADHD dan kinderen die geen groene omgeving hebben.' <<